

ΜΗΝΑΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

1990

ΕΤΟΣ Α'

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 11

Η
Φ
Ω
Ν
Η

ΤΗΣ

ΛΑΚΚΑΣ
ΣΟΥΛΙΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΜΕΓΑΛΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 62
Τ.Κ. 45333

ΤΗΛ. 37662

ΤΟΠΙΚΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΧΛΑΔΕΑΣ

Πρόταση για την ίδρυση Κέντρου
Ερευνών Λάκκας Σουλίου

Η έρευνα, η αξιολόγηση, η καταγραφή, η συγκέντρωση υλικού, ιστορικών γεγονότων, παραδοσιακών κειμηλίων, πολιτιστικών εθίμων που αφορούν την ευρύτερη περιοχή της Λάκκας Σουλίου είναι αναγκαία.

Επιβάλλεται η ίδρυση Κέντρου Ερευνών Λάκκας Σουλίου (Κ.Ε.Λ.Σ.).

Από τη στήλη αυτή προτείνουμε κι απευθυνόμαστε προς όλους τους συμπατριώτες πτυχιούχους των Πανεπιστημίων καθηγητές, δασκάλους, γιατρούς, γεωπόνους, στρατιωτικούς και γενικά όσους επιθυμούν, φιλοδοξούν να συμβάλλουν ουσιαστικά στην ίδρυση και λειτουργία αυτού του συλλογικού οργάνου.

Ενός συλλογικού φορέα της περιοχής που θα ανταποκρίνεται στην αποστολή του

και στις επιταγές των προγόνων μας.

Στόχος η αξιολόγηση και αξιοποίηση ανέκδοτου υλικού η ανάσχυση στην επιφάνεια υλικού φήμης που εκδόθηκε και είναι στην αφάνεια, υλικού που υπάρχει και είναι ζωντανή ομολογία ιστορικών γεγονότων για άμεση αξιοποίηση και προβολή.

Η καταγραφή από κάθε χωριό, κάθε φάρας που υπήρχε και διέπρεψε στα περασμένα χρόνια σε οποιοδήποτε τομέα εντός και εκτός του χώρου της πατρίδας μας, ιστορικών, πολιτικών, πολιτιστικών, η διαδοχική τύχη των ατόμων της δια μέσου των αιώνων της πολυάνθρωπης άλλοτε περιφέρειάς μας.

Η καταγραφή και φωτογράφιση — εικονογράφηση ιστορικών δένδρων των χωριών που συνδέονται με την ιστο-

ρική παράδοση κατά τον 18ο και 19ο αιώνα.

Η συντήρηση σε κάθε χωριό και προβολή σπιτιών που χρησιμοποιήθηκαν και στέγασαν αντάρτικο δυναμικό της Εθνικής Αντίστασης 1941—44 και συνέβαλε εις τους αγώνες του Έθνους μας.

Η προβολή κάθε κλασικού και νεοκλασικού μνημείου στην φημισμένη περιφέρεια. Επίσκεψη σε κάθε ταμπόρι, κάστρο και κάθε πύργο που σώζεται και παραμένει ιστορική μαρτυρία στον τόπο μας

(π.χ. δρύση στα Τσερίτσα-να).

Η περισυλλογή ειδών φορεσιών παραδοσιακών κατά τόπους, που έχουν εφαρμοστεί εδώ και δύο αιώνες πριν από μας, ειδών υπόδησης και οπλισμού κ.α.

Η προστασία και προβολή μοναστηριών της περιοχής, η ξυλογραφία, η αγιογράφηση, η δομική τέχνη, η εορταστική παράδοση, η παλαιότητα κι άλλα πολλά κι ωραία.

Η συλλογή τραγουδιών, μοιρολογιών, νανουρισμάτων

ποιημάτων στιχοπλόκων ανωνύμων, παραμυθιών και αστειών σκευασμάτων της λαοσοφίας της ιδιαίτερης πατρίδας μας.

Τέλος η τουριστική ανάπτυξη και προβολή του τόπου μας ώστε να γίνει πάλι πόλος έλξης ανθρώπινου δυναμικού όπως ήταν σε άλλες δοξασμένες εποχές.

Περιμένουμε ιδέες, γνώμες και ατομική συμμετοχή για την εφαρμογή των ονείρων μας.

Οδοιποριού στα χωριά
της Λάκκας Σουλίου

Ο δρόμος από το Πολυστάφυλλο για το Παλαιοχώρι περνάει ανάμεσα από διάσπαρτα σπιτάκια που σχηματίζουν μικρούς οικισμούς. Βλέποντάς τα νομίζεις ότι είναι ξεκομμένοι ογκόλιθοι από το Μπαλτενέζι που κοτρακύλησαν ίσα μ' εκεί. Αφήνοντας το τελευταίο Ρουσιασιώτικο σπίτι δώδεκα από το ποτάμι περνάμε την μάλλον παλαιότερη αμαξωτή γέφυρα του Αχέροντα. Εδώ αφήνουμε τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο στην πρώτη διοκλάδωση γυρίζουμε αριστερά και όσο να κάνουμε ένα ταξίδιο γάρο βρίσκόμαστε στο Παλαιοχώρι. Ιδιαίτερη εντύπωση μας έκανε εδώ ο κόσμος του καφενείου. Καλοσυνάτος απλός, φιλότιμος μα και περήφανος. Τούτο το χωριό είναι από τα πολυπαθούμενα της Λάκκας. Τον καιρό της Τουρκοκρατίας εδώ έγιναν σφοδρές μάχες για την άλωση του Σουλίου. Εδώ ήρθε και κατοίκησε ο πολέμαρχος Γιώργη Μπότσαρης όταν διαφώνησε με τους Σουλιώτες για αυτό και το χωριό πήρε την προσωνυμία ΜΠΟΤΣΑΡΗ.

Οι κάτοικοι εδώ δεν γνωρίζουν λεπτομέρειες από την τόσο συναρπαστική νεώτερη ιστορία του χωριού τους. Ίσως εμείς δε βρήκαμε τους κατάλληλους να μιλήσουμε για αυτό. Έτσι η κουβέντα μας ήταν για την κτηνοτροφία μιας κι εδώ έχουν καλά κοπάδια που επιφέρουν σεβαστά ποσά στην οικογενειακή οικονομία. Υπάρχει εδώ ένα σοβαρό πρόβλημα. Είναι αυτό των βοσκοτόπων. Οι Παλαιοχωρίτες δεν μπορούν να βγούν κατ'ακορή του βουνού παρά τι μένει ανεκμετάλλευτη είναι άλλης κοινότητας έκταση. Εξαναγκάζονται έτσι στη φύλαξη του κοπαδιού. Το πήγαινε — έλα καθημερινά στη «Χράπα» δεν είναι εύκολο πράμα. Η θέση μας που την τονίσαμε και την υποστηρίξαμε και σε εκείνο το συνέδριο στο Σιστρούνι ήταν και είναι η κατάργηση των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων. Πέρα από την κτηνοτροφία που είναι η κύρια ασχολία των κατοίκων του Παλαιοχωριού, γίνεται και κάποια καλλιέργεια καλαμποκιού και τριφυλλίου. Το κλίμα εδώ είναι πολύ

γλυκό το χειμώνα, πραγματικό χειμαδιά, για αυτό και πο-

λλά καρποφόρα δένδρα ευδοκιμούν. Οι κατωίκοι είναι υγειείς καταναλώνουν δε πολύ τσιπουρο. Το γεγονός ότι είναι μαζεμένα τρία — τέσσερα καφε-εία μαρτυρεί του λόγου το αληθές. Όταν κανείς συχνάζει στο καφενείο πέρα από το πιστό θα ασχοληθεί και με την τράπουλα. Ο άνθρωπος όμως που παίζει και πίνει δεν μπορεί παρά να είναι γλεντζές, ανοιχτόκαρδος, φιλότιμος. Αυτά όλα τα χαρακτηριστικά διακρίνουν τους Παλαιοχωρίτες και είναι γνωρίσματα παλαιά που μεταδίδονται κληρονομικά από γενιά σε γενιά. Φεύγοντας από το καλωσύνατο Παλαιοχώρι σταματούμε για λίγο στους Κοντάτες. Εδώ ήταν κάποτε μεγάλο ομόνομο χωριό, που καταστράφηκε σχεδόν ολοσχερώς κατά τους Σουλιώτικους αγώνες. Ήταν επόμενο να το ρημάξουν οι τούρκοι γιατί εδώ είχε την φυλιά του ο σουλιώτης Φώτο Μάρως καθώς επίσης και ο Τούσιας Μπότσαρης.

Συνέχεια στο επόμενο φύλλο

Ο αποκριάτικος χορός
του Συλλόγου Αχλαδέας

Στις 17 Φεβρουαρίου έγινε ο ετήσιος αποκριάτικος χορός του Συλλόγου Αχλαδέας στο κέντρο ΧΛΟΗ στην Ανατολή.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν πάνω από διακόσια άτομα μέλη και φίλοι του Συλλόγου. ολλοί χωριανοί με πρώτο τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα.

Επίσης τίμησε τη βραδιά αυτή ο Πρόεδρος του Συλλόγου Σουλιωτών γιατρός κ. Αθανάσιος Αθανασόπουλος όπου και χαιρέτησε τους παρευρισκόμενους και εξήρε τη συμβολή του Λαογραφικού Πολιτιστικού Συλλόγου Αχλαδέας στην προβολή και πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής Λάκκας Σουλίου. Ενεργό μήνυμα διαβάστηκε στους συνδαιτημένους από

τον πατριώτη και φίλο του Συλλόγου κ. Χαρίλαο Τσόγκα.

Ο Πρόεδρος κ. Χαρίσης Ζήκος ευχαρίστησε τους παρευρισκόμενους, συνέστησε στα μέλη δραστηριοποίηση, αγάπη και ομόνοια. Εξήγγειλε ακόμη την πρόθεση του Συλλόγου να προδεί στην αγορά αίθουσας — γραφείου για να συγκλείουν εκεί όλοι οι πατριώτες δημιουργώντας έτσι το «σπίτι» κάθε Τοσκεσίτη κάθε Λακκιώτη στην πόλη των Ιωαννίνων.

Το μικρό χορευτικό της Αχλαδέας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση με τις παραδοσιακές στολές και τους τοπικούς χορούς.

Το γλέντι κράτησε μέχρι το πρωί.

Καλή Σαρακοστή και του χρόνου.

Συνέχεια στο επόμενο φύλλο

ΘΕΜΑΤΑ

Η συμβολή των Λαυσιωτών στην απελευθέρωση

Συνέχεια από την 3η σελίδα
εδώ δια να έδλεπες. Τήποτα
άλο δεν έχο να σου γράψω α
πάντησόν με τον επιφέρων
και χρήματα με τον επιφέρων
στίλε.

Εύχομε ενγκέτως περαστι
κά να γίνουν τα της υγίας
σου ασπάζομε ενκαρδής
ο σοματάρχισου Ν.Ι. Δρό
σος καθώς και η άνδρες μου
σε χερετούν

καπετάν Δρόσος

Ο Γεωργαντζάς ήταν όπως
ξαναγράψαμε από τους Βαρυ
άδες. Ετρεφε μεγάλο μίσος
για τους τούρκους επειδή έ
νας αγάς τον είχε χαστουκί
σει. Ήταν δεινός σκοπευτής.
Την ημέρα του πανηγυριού
της Κοπάνης παραφύλαξε
και ανάμεσα από το πλήθος
πυροβόλησε και σκότωσε
τον «οχτρό» του, όπως τον α
ποκαλούσε.

Στις διαταγές του είχε
τους χωριανούς του. Γεωργα
ντζάς Απόστολος, Φώτιος Α
ποστόλου, Ιωάννης Βασιλεί
ου, Απόστολος Βασιλείου,
Λάμπρος Γούσιας, Θεόδωρος
Διαμάντης, Γεώργιος Βασι
λείου, Κων)νος Ιωάννου, Ηλί
ας Χρήστου, Δημήτριος Βα
σιλείου, Θωμάς Γεωργίου,
Βασ. Αναστασίου, Ζήκος Πα
ναγιώτου, Παναγ. Μήτσου.

Ο Πύλιο Τζίμας ήταν από
γονος παλαιάς οικογένειας
αρματολών και προσωπικός

φίλος του πατέρα του Μπό
τσαρη έλαβε μέρος σε πολ
λές μάχες καθώς και στην
καταστροφή των μύλων της
Ραψίστας.

Ο Στέφο Ράδης ήταν άνθ
ρωπος πολύ έξυπνος και πο
λυταξιδεμένος στη Βουλγαρί
α και τη Βλαχία. Μπήκε και
αυτός τροπαιούχος στην ιστο
ρική πόλη των Γιαννίνων.

Η καπετάνισα Κωστακί
τσαινα επιβλήθηκε αρχηγός
στους συγχωριανούς της κα
ταγόταν από τα Δερβιζιάνια
από την οικογένεια των Να
στουλαίων. Είχε τότε ηλικία
περί τα 45 χρόνια. Πανύψη
λη και γεροδεμένη όπως ήταν
έξωσε αμέσως τ' άρματα. Με
τέπειτα της απονεμήθηκε τι
μητικό δίπλωμα καθώς και
μία θέση στη Ζωσιμαία Σχο
λή στα Γιάννινα που δεν την
αποδέχθηκε. Στρατολόγησε
τις γυναίκες των χωριών Λί
πας, Τσεριτσιάνων και Γρα
τσανών και ανέβασε τα πολε
μοφόδια στα δύο βουνά.

Ο Χρήστος Γκιώκας είχε
στρατολογήσει τους συγχω
ριανούς του κυρίως τους συγ
γενείς του μαζί με τον Κωλέ
στη έλεγχαν το πέρασμα Πλέ
σια — Τύριας.

Στο άλλο φύλλο η συνέχει
α με περισσότερα τοπικά γε
γονότα.

Ε.Κ

Στήλη συνδρομητών

Λάβαμε τις παρακάτω συν
δρομές και οικονομικές ενι
σχύσεις και ευχαριστούμε θε
ρμά.
Ιερ. Κων)νος Πάνος 1.000
Σωτηρίου Σπύρος 1.000
Σκουλάκας Χρήστος 2.000
Παπαπάνος Γιώργος 1.000
Ντάσιος Ευάγγελος 1.000
Παπαδόπουλος Νικ. 1.000

Ζώης Κων)νος 1.000
Μπέτσης Λευτέρης 1.000
Κιτσόπουλος Αναστ. 1.000
Μπακόλα Ντίνα 1.000
Κοκκίνης Χρ. 1.000
Ιερ. Κόντος Χρ. 1.000
ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΑΧΛΑΔΕΑΣ
Κοκκίνης Θανάσης 2.000
Σαρακατσάνος Ανδρ. 1.000

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΦΑΝΟΠΟΙΙΑ ΣΕ
ΡΒΙΣ

Χ. ΣΚΟΥΛΙΚΑΣ — Ε. ΚΡΟΜΥΔΑΣ
ΚΑΡΔΑΜΙΤΣΙΑ — ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΨΗΣΤΑΡΙΑ «Ο ΜΙΛΤΟΣ»

Μακρυγιάννη 33 Εναντι Νοσοκομείου Χατζηκώστα
ΑΦΟΙ ΚΟΛΙΑΚΗ

Το γεφύρι των Τουαίων

Ανηφορίζοντας ζερβά τον
Αχέροντα για να περάσεις
αντίπερα στον οικισμό των
Τοκαίων πρέπει να βρεις
τον πόρο όπου είναι ένα ι
διόμορφο γεφύρι. Αν χρει
στεί να περάσεις καλοκαίρι
δεν αντιμετωπίζεις πρόβλη
μα. Η κατεβασιά τον χει
μώνα μπορεί να είχ' αφήσει
εδώ κούτσουρο εκεί κοτρών
α και συ πηδώντας από πέτρα
σε λιθάρι μπορείς να δια
βείς απόπερα με τα τσιου
ρέπια στεγνά. Τι γίνεται ό
μως το χειμώνα;

Στο τέλος του περασμέ
νου αιώνα αρχές ετουτουνο
ο Κώστα Τόκας ο αποκαλού
μενος Μπούγιας από το θε
ριαγομένο παράστημά του
είχε γύρει από ρίζα δυο θε
όρατα πλατάνια έφκιακε έ
τσι την πρώτη «ΛΙΑΣΑ».

Του σχόσαγαν τ' αποθα
μένα όσο ζούσε και τον μα
κάοιζαν όταν πέθανε όλοι ό
σοι διάβαιναν από το αυτο
σχέδιο γιοφύρι που κράτησ
κάμποσα χρόνιά.

Ένα βαού χειμώνα που
για πολλές μέρες έοικνε βο
νή με το τουλούμι που το
λακκατσιούδι τάιζαν με
τα νερά τους τον γέρο Αχέ
ροντα το γεφύρι δεν άντεξε
και παρυσύρθηκε από την
κατεβασιά.

Ετρεξαν οι κάτοικοι απ
εδώ απ' εκεί κλαύτηκαν και
στη μάνα την Νομαρχία α
λλά κανένας δεν τους χαμ
πέρριζε. Κάνα δυο πολιτικοί
τους έταξαν πως θα τους θε
μελιώσουν γεφύρι στέρεο
και μεγάλο μα έμεινε μόνο
η υπόσχεση γιατί κατά πως
λέει και η παροιμία «άλλο
το τάξιμο κι άλλο το δόσι
μο».

Τότε πήραν κι αυτοί δυο
χοντρά συρματόσχοινα (τή
ρα τι σοφίζεται η φτώχεια)
τάδεσαν πέρα - δόθε από δυ
ο χοντρά πλατάνια έδωσαν
και σκιζάρια πάνω στα πα
λαμάρια και έκαναν έτσι το
καινούριο τους γεφύρι.

Αν χρειαστεί να πιάς
στους Τοκαίους και είναι
χειμώνας αφήνεις στην άκ
ρη του γεφυριού το αυτοκί
νητο περνάς το κρεμαστό γε
φυράκι και συνεχίζεις πεζή
μέχρι τον οικισμό.

Εμαθα πως προχτές ο γε
ρο Αχέροντας ήταν πάλι πο
λύ φορτωμένος κουβαλούσε
λιθάρια, ριζήμιά, κλαριά

και ότι άλλο τον ταίζουν οι
παρόχθιοι κάτοικοι. Ξεχεί
λισε στα χωράφια στριμώχ
τηκε στον πόρο του γεφυρι
ού κι όπως τούχε γινάτι γι
ατί δεν μπόραγε να το φτά
κει τόσον καιρό μια του
δίνει και το καβαλάει. Από
κάτω λοιπόν το γεφύρι κι α
πό πάνω το ποτάμι. Ολη τη
νύχτα τόδερνε όσπου δεν ά
φησε παιδί για παιδί. Το

πρώι χαμπήλωσε τα νερά
του κι απόμνε το γεφύρι με
τα δυο παλαμάρια μόνο.

Τούτη η ιστορία δεν εί
ναι για τον καθένα είναι α
ποκλειστικά για σας κύριε
ΝΟΜΑΡΧΗ. Ξέρω θα μου
πείτε καινούργιος είμαι και
δεν ξέρω ούτε τον Αχέροντα,
ούτε τους Τοκαίους. Εγώ ό
μως σας λέω μόνο τούτο.
Και τώρα που το μάθατε;

Για τον Πρόεδρο της κοιν. Δερβιζιάνων

Φίλε Πρόεδρε κατά και
ρούς περνάμε στις στήλες
της εφημερίδας μας θέματα
που έχουν σχέση με σένα
και το κοινοτικό σου Συμβού
λιο. Θέλουμε να πιστεύουμε
πως κάποιες άλλες σπουδαί
ες ασχολίες δεν σε άφησαν
μέχρι τώρα με τα θέματα που
αναφέρονται στην κοινότητά
σου. Επιγραμματικά σου υ
πενθυμίζουμε α) Ποιά είναι
η θέση του κοινοτικού Συμ
βουλίου Δερβιζιάνων πάνω
στην πρόταση της προτομής
του αείμνηστου μεγάλου πα
νεπιστημιακού δασκάλου ΖΗ
ΚΟΥ ΡΩΣΣΗ, β) Τι απέγι
νε η πέτρινη πλάκα που ή
ταν στο παλιό διδακτήριο
του γυμνασίου — λυκείου

και που έφερε την χρονολογί
α της κτίσης του;

Πέρα απο τα παραπάνω έ
χουμε ακόμα να ρωήσουμε.
Οι παλιες θρυες στο Γερο
πλάτανο στους Αγ. Παντες
γιατί γκρεμιστηκαν; Ποια ει
ναι η προοπτική των καινού
ργιων. Οι χωριανοί σου μας
ρώτησαν κι εμείς σου τα δια
βιμάζουμε.

Τέλος πες μας πως ακρι
βώς έχει η υπόθεση του αυ
τοκινήτου που σας δώρησε ο
συγχωριανός σας Βασίλης
Βάβδας κάποιιο ίσως θέλουν
να μάθουν.

Μέχρι την έκδοση του επό
μενου φύλλου πιστεύουμε να
έχουμε κάποια απάντηση.

Η ΦΩΝΗ

Τα λάθη μας

Στο προηγούμενο φύλλο α
πο κακή πληροφόρηση γρά
ψαμε ότι πέθανε ο ΜΙΧΑΛΗΣ
ΛΙΟΝΙΟΥΣ από την Αρδωση.
Ο Μιχάλης ζει και είναι σαν
τα ψηλά βουνά, η αγγελία
θανάτου αφορούσε τον αδελ
φό του ΑΧΙΛΛΕΑ. Ζητούμε
συγνώμη από τον φίλο πατρι
ώτη Μιχάλη και πιστεύουμε
πως θα μας συγχωρήσει.

ΜΙΑ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ
Μια σωστή παρατήρηση
μας έγινε από φίλο αναγνώ
στη της ΦΩΝΗΣ προέκειται
για το ασθενοφόρο του Κέν
τρο Υγείας Δερβιζιάνων. Ο
πατριώτης ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΒ
ΒΑΣ δώρησε όντως για τις
ανάγκες του τότε Αγροτικού
Ιατρείου Δερβιζιάνων ένα αυ
τοκίνητο ασθενοφόρο, όμως
αυτό περιήλθε στην κυριότη

τα της κοινότητας. Το πως
και το γιατί αν κανείς γνω
ρίζει ας μας το πει και ευχα
ρίστως να το γράψουμε. Ε
μείς αυτό που ιδιόιτερα θέ
λορμε να τονίσουμε είναι η
προσφορά του ένθερμου πα
τριώτη Βασίλη Βάβδα. Το γι
ατί δεν μπήκε στην υπηρεσί
α της πρόνοιας των κατοίκων
είναι ένα θέμα σοβαρό, που
πρέπει άλλους να απασχολή
σει και όχι ιδιαίτερα την ε
φημερίδα μας.

Φίλε Βασίλη Βάβδα συγ
νώμη που επεμβαίνουμε στον
ήρεμο και αλτρουιστικό σου
χαρακτήρα. Εσύ πιστεύουμε
πως έκανες το καθήκον σου
απέναντι στον εαυτό σου,
στην ευγενική σου καταγωγή
και στον τόπο σου.

Η ΣΥΝΤΑΞΗ